

Strategisk framsynsrapport 2021

2021/22:FPM3

Statsrådsberedningen

2021-10-13

Strategisk framsynsrapport 2021

COM (2021) 750

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET
OCH RÅDET Strategisk framsynsrapport 2021 - EU:s handlingsförmåga och
handlingsfrihet

Sammanfattning

EU:s strategiska framsynsrapport 2021 ligger till grund för en gemensam långsiktig vision om hur EU:s handlingsförmåga och handlingsfrihet ska omsättas fram till 2050 och är uppdelad i tio politikområden. Den belyser behovet av långsiktig planering av den inhemska och utrikespolitiska agendan. EU ska arbeta för att nå målet om klimatneutralitet 2050, och därigenom öka sitt klimatledarskap. EU ska arbeta för en cirkulär ekonomi som drivs av förnybar energi, grön och digital teknik samt mänsklig kompetens. Den ekologiska och digitala omställningen kommer att stärka konkurrenskraften, skapa ekonomiska och sociala möjligheter och bidra till en ny världsordning. Enligt rapporten kommer en digitalt hyperuppkopplad framtid, driven av big data, artificiell intelligens och ny teknik vara osäker och oförutsägbar. Den kommer att ha en djupgående och varierande påverkan på olika sektorer, regioner och samhällen. Därför måste enligt rapporten de tekniska framstegen backas upp av en stark social marknadsekonomi och en konkurrenskraftig inre marknad. Det kommer även att kräva satsningar på utbildning och upplärning för att ge personer trygghet i omställningen. EU ska även fortsätta arbeta aktivt med internationella aktörer för att främja fred, stabilitet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Regeringen välkomnar kommissionens arbete med att ta fram årliga tematiska rapporter till stöd för sitt långsiktiga arbete.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterar årligen en strategisk framsynsrapport. Vice ordföranden Maroš Šefčovič är ansvarig för den strategiska framsynen i kommissionen. Årets rapport, EU:s handlingsförmåga och handlingsfrihet, presenterar ett framåtblickande och tvärvetenskapligt perspektiv på viktiga trender som kommer att påverka EU fram till 2050. Rapporten publicerades den 9 september 2021.

1.2 Förslagets innehåll

Rapporten tar sin utgångspunkt i fyra viktiga globala trender som påverkar EU:s handlingsförmåga och handlingsfrihet. Mot bakgrund av trenderna identifieras tio strategiska områden för politiska åtgärder för att möta utmaningar och ta tillvara möjligheter.

1.2.1 Globala trender

Klimatförändringar och andra miljöutmaningar

Den första viktiga trenden är det allvarliga klimatläget. Den globala uppvärmningen kommer troligtvis att passera 1,5 grader de kommande två decennierna och nå upp emot 2 grader 2050. Den stigande värmen kommer att påverka intensiteten och frekvensen av extremväder, skogsbränder, torka och översvämningar. De stigande temperaturerna kommer även leda till högre havsnivåer och smältande glaciärer. Dessa klimatförändringar kommer att ha allvarliga konsekvenser för miljö, mänsklig säkerhet samt mat- och vattensäkerhet. Det senaste decenniet har väderrelaterade händelser lett till uppskattningsvis 23 miljoner människor tvingas lämna sina hem varje år, vilket även kommer att öka i framtiden. 2050 kan över 200 miljoner människor behöva humanitär hjälp, varje år, på grund av klimatrelaterade katastrofer.

Bristen på vatten och livsmedel är en fara. Delar av Europa har redan medium-till-hög nivå av vattenbrist, vilket antas öka under kommande år. Vattenbrist kommer att bli ett problem speciellt i södra EU vilket potentiellt kan förvärra konflikter och leda till ökad migration. Bristen kan även komma att påverka EU indirekt, genom osäkerhet och prischocker gällande livsmedel. Fortsättningsvis kan konsekvenser av torka komma att påverka EU:s ekonomi med över 65 miljarder euro per år, vid år 2100.

Utöver klimatförändringar står EU inför andra mycket allvarliga miljöproblem, däribland förlust av biologisk mångfald och förändringar i kvävecykeln. EU:s ekosystem är under kumulativ press från klimatförändringar, resursutvinning, invasiva arter, förorening, markanvändning och förlust av pollinationer. Utöver det har användning av kväve i jordbruk förändrat kvävecykeln vilket påverkar färskvatten, kustregioner och människors hälsa.

Rapporten betonar kopplingen mellan klimatförändringar, miljöförstöring, förlust av biologisk mångfald och folkhälsa. Även överdriven antibiotikaanvändning, störningar i djurs habitat och ohälsosamma livsstilar är faktorer som ökar risken för framtida pandemier och sjukdomar.

Hyperkonnektivitet och tekniska förändringar

Med inriktningen att vara digitalt och teknologiskt självständiga, kommer EU att behöva satsa på utvecklingen av människocentrerad kunskap och teknik. EU ligger i framkant vad gäller kunskap och innovation, exempelvis står EU för nästan 20 procent av världens totala forskning, utveckling, publikationer och patentverksamhet. Forskning och innovation kan bli avgörande för de digitala och gröna omställningarna (*the twin transitions*) liksom för konkurrenskraften. Ny teknik har även hög potential för utfasning av fossila bränslen.

Utöver specifik teknologi, drivs omställningen av digital hyperkonnektivitet. Sammanlänkningen av produkter, teknik, tjänster och industrier har ökat. Den ökade sammanlänkningen kommer att resultera i nya tjänster, arbetsmönster, produkter, företagsmodeller och levnadsmönster. Samtidigt kommer den att öka risken för cyberattacker och nätverksavbrott. Sammanlänkningen har ökat kraftigt under pandemin och dess sociala konsekvenser måste följas noga, understryks i rapporten.

Vidare beskrivs hur ny teknologi och sammanlänkning även kommer att leda till utmaningar i EU. Arbetstillfällena kommer att minska på grund av bland annat automatisering. År 2018 uppskattades att 14 procent av vuxna arbetare i EU skulle få sitt arbete automatiserat. I framtiden kan 50 procent av dagens arbetstillfällen bli automatiserade, dock med stora skillnader mellan medlemsstater och sektorer. Nya jobb kommer att uppstå men de kommer att kräva ny kompetens. Om dessa förändringar inte möts med åtgärder kan de leda till en nedmontering av grundläggande sociala rättigheter och ökad ojämlikhet.

Påfrestningar på demokratiska styrmodeller och värderingar

EU utgör den största gruppen av demokratier i världen. Demokratien är på nedgång globalt. År 2020 var det femtonde året i följd av nedgång för politiska och medborgerliga rättigheter globalt, vilket förvärrades av covid-

19-pandemin i många länder. Om denna trend fortsätter kommer utvecklingen att påverka både etablerade och växande demokratier. Geopolitiska motsättningar, inbördeskonflikter och spänningar kommer även troligtvis fortsätta under kommande decennier.

Rapporten tar upp att fortsättningsvis är det troligt att instabilitet och konflikter i områden nära EU kommer att bestå eller öka i framtiden. Förtryck av mänskliga fri- och rättigheter, samt ökad instabilitet i länder och regioner i EU:s närhet kommer att fortsätta påverka migrationen till EU.

Storskalig desinformation som möjliggörs av nya verktyg och plattformar online kommer att skapa nya utmaningar för demokratin i form av bl.a. en ny typ av informationskrigsföring. Spridning av desinformation kan hota demokratin, polarisera debattklimatet och vara en säkerhetsfara för unionen.

Förändringar i världsordningen och demografin

Enligt prognoser kommer världens befolkning att nå 8,5 miljarder år 2030 och 9,7 miljarder år 2050. Tillväxten kommer att vara ojämn och stagnera i många avancerade ekonomier. EU:s befolkning förväntas minska till ca 420 miljoner, vilket motsvarar 4,3 procent av den globala populationen. Demografisk tillväxt kommer att påverka geopolitiska ambitioner, men kan också skapa utmaningar vad gäller hållbarhet och migration. Vid år 2050 beräknas den arbetsföra befolkningen ha minskat med 16 procent i Europa och 17 procent i Kina, men ha ökat i Indien och Nordamerika. Den beräknade medianåldern i EU kommer stiga från 43,9 år 2020 till 48,2 år 2050. Demografiförändringar beräknas leda till stora ökningar i den totala försörjningskvoten i många medlemsstater. Om trenden fortgår, kan det bli 135 beroende icke arbetstagare (barn, äldre och arbetslösa) för varje 100 arbetstagare i EU.

De närmsta decennierna kommer enligt rapporten att präglas av en ökande omfördelning av den globala makten. Det geoeconomiska centret kommer att skifta åt öst. BNP för ”the emerging G7s” (Brasilien, Indien, Indonesien, Kina, Mexiko, Ryssland och Turkiet) står för ca två tredjedelar av BNP i G7-länderna (Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland och USA). Det förhållandet bedöms bli omvänt till år 2050 och Kina förväntas bli den största globala ekonomin före 2030.

Global rivalitet kommer enligt rapporten troligtvis att öka. Konkurrensen mellan USA och Kina kan bli ett tydligt kännetecken för det geopolitiska landskapet. Energiomställningen kommer att bidra till omfördelningen av makt. Länder med stor export av fossila bränslen och icke-diversifierade ekonomier, samt svaga institutioner kommer att bli mest påverkade av denna omställning. Länder med stor kapacitet att generera och exportera förnybar energi antas däremot komma att få ökat inflytande globalt. Nya spänningar kan uppstå på grund av konkurrens om områden som Arktis och rymden.

1.2.2 Utmaningar och möjligheter för EU:s globala ledarskap

Säkerställa hållbara och motståndskraftiga hälso- och livsmedelssystem

Rapporten lyfter fram att EU:s sjukvård är bland de mest avancerade i världen men att hållbarhet och motståndskraft i vården måste öka. Detta kan uppnås genom bland annat investeringar i innovativa vårdmodeller och stärkande av vårdpersonal, med fokus på förebyggande åtgärder. Ny teknik i kombination med social- och sjukvårdspolitik kan begränsa de ökande kostnader som en åldrande befolkning medför. Det kan leda till förbättrade levnadsvillkor för äldre och personer med funktionsvariationer.

Vidare betonas att EU:s beroende av utomeuropeiska länder för nödvändiga varor, som läkemedel, blev uppenbar under covid-19-pandemin. En stor del av aktiva ingredienser i vanligt förekommande mediciner kommer från Indien och Kina. Farmaceutiska försörjningskedjor är komplexa och kräver hög kvalitet, och är därför särskilt sårbara. I fall av kriser eller störningar, är det inte möjligt att på kort tid starta produktion av viktiga läkemedelskomponenter. Detta trots att oavbruten tillgång till läkemedel är avgörande för sjukvården och folkhälsan. Slutsatsen blir att EU bör se till att produktion av vissa viktiga läkemedelskomponenter sätts igång eller återstartas inom unionens gränser. Innovation inom tillverkningen skulle kunna kompensera för eventuellt högre produktionskostnader. En ökad läkemedelsproduktion kan även stärka EU:s ledarskap inom grön och digital läkemedelsproduktion.

Rapporten hänvisar till kommissionens förslag om en europeisk hälsounion för att stärka EU:s förmåga att hantera nya hälsokriser. Covid-19-pandemin har visat på behovet av en utvärdering av EU:s strukturer och mekanismer som är relevanta för förebyggandet av gränsöverskridande hälsokriser. En starkare europeisk hälsounion skulle kunna förbättra den kollektiva beredskapen för hälsofaror samt förbättra samordningen mellan medlemsstater i kristid. Rapporten understryker även vikten av att förbättra den internationella beredskapen inför framtida pandemier, främst genom reformering av Världshälsoorganisationen och stärkning av dess kapacitet att hantera hälsokriser.

I dagsläget möter EU:s livsmedelsproduktion utmaningar, men ny teknik kan bidra till hållbara och motståndskraftiga lösningar. Pandemier, klimatförändringar och miljöförstörelse kan leda till störningar i utbud, efterfrågan och handel i livsmedelsproducerande regioner. Det kan leda till prissvängningar och pristoppar som kan ha allvarliga socioekonomiska

effekter. En del av lösningen skulle vara en ramlagstiftning för ett hållbart livsmedelsystem som ska möjliggöra ekologisk omställning och öka hållbarheten.

Säkra koldioxidsnål och förnybar och överkomlig energi

Att säkra ett tillräckligt utbud av förnybar energi till överkomligt pris är avgörande för ett grönare och mer digitalt Europa. För att minska EU:s fossilberoende krävs en större användning av förnybar energi och att snabbt diversifiera EU:s energiutbud. Det behövs även utveckling av energiinfrastruktur, smarta nät och koldioxidsnål ny teknik i EU och tillsammans med viktiga tredjeparter. För att EU ska kunna nå målen i Parisavtalet och den gröna givens bedöms energiintensiteten i unionen behöva falla drastiskt, till ca hälften av dagens nivåer, fram till år 2050.

Öka kapaciteten inom datahantering, artificiell intelligens och spets teknik

Rapporten betonar vikten av EU:s digitala suveränitet, vilken är beroende av kapaciteten att förvara, extrahera och processa data på ett säkert sätt. Den digitala ekonomin kan ha en positiv effekt på EU:s ekonomi och konkurrenskraft. Företag i EU och offentliga förvaltningsmyndigheter kommer i allt högre grad att använda användar- och enhetsdataanalys, sakernas internet och artificiell intelligens. EU har därför infört investeringsmål och finansieringsinstrument för att främja utveckling och distribution av nästa generations banbrytande teknik.

I och med den ökade efterfrågan på halvledare måste EU positionera sig mer tydligt i utvecklingen av och produktionen av nästa generations teknik, framhålls det i rapporten. Tillgången till halvledare kan äventyras av begränsad produktionskapacitet vilket då påverkar många olika industrier. EU behöver därför investera i forskning och utveckling av halvledare samt skapa gynnsamma förutsättningar för produktion.

Säkerställa och diversifiera tillgången till kritiska råvaror

Enligt rapporten är kritiska råvaror avgörande för EU:s ekologiska och digitala omställning. Expansionen av grön teknik som den som krävs för vind- och solkraft, energilagring i hemmet och produktion av batterier för elfordon kommer under de kommande två decennierna att öka efterfrågan på råvaror som kobolt, litium, grafit, mangan och nickel. Försvarsindustrin behöver också dessa råvaror. EU behöver förbereda sig för en osäker framtid när det gäller utbud av kritiska råvaror, på grund av geopolitiska faktorer som klimatförändringar, konflikter och ekonomiska sanktioner. Policyer som tar sig an industri, forskning och internationell handel behövs för att säkerställa ett hållbart utbud av råvarorna.

Rapporten framhåller att EU behöver ligga i framkant när det gäller att sätta internationella standarder. EU har flest handelspartners i världen och är den största handelspartnern för Asien, Afrika, USA, och Västra Balkan. Internationell acceptans av EU-standarders är viktig för EU:s globala inflytande, klimatledarskap, hållbarhet och skydd av konsumenter. För detta ändamål bör EU engagera sig aktivt i lagstiftningsamarbete och säkerställa en ledande roll i relevanta internationella organisationer som Internationella standardiseringsorganisationen.

Bygga motståndskraftiga och framtidssäkra ekonomiska och finansiella system

En motståndskraftig och stabil ekonomi är avgörande för att hantera EU:s långsiktiga utmaningar. EU bör enligt rapporten öka sin ekonomiska motståndskraft och tillväxtpotential för att underlätta de pågående omställningarna och för att klara framtida kriser. Klimatförändringar och miljöförstöring kan även komma att påverka den finansiella stabiliteten direkt på grund av tätare och mer allvarliga extrema väderhändelser. Investeringar i ohållbar verksamhet och tillgångar riskerar alltmer att bli bortkastade och finansiell stabilitet kan äventyras vid en plötslig reaktion till omställningen. EU:s finansiella system måste systematiskt integrera hållbarhetsrisker och effekter i det finansiella beslutsfattandet och planerandet.

Rapporten beskriver att Europas sociala marknadsekonomi är nyckeln till EU:s demokratiska modell, som skyddar människor mot sociala risker. Den inre marknaden kommer att underlätta de gröna och digitala omställningarna. För att accepteras måste omställningarna vara rättvisa och åtföljas av starkare ekonomiskt och socialt samarbete. Covid-19-krisen har betonat vikten av en öppen, konkurrenskraftig och fullt fungerande inre marknad som gör det möjligt för företag att växa till den storlek som krävs för att konkurrera globalt.

EU:s finansiella system har även en nyckelroll i att finansiera övergången till en klimatneutral ekonomi med motståndskraft mot miljöförstöring. EU kommer att behöva 470 miljarder euro i ytterligare investeringar per år för att nå 2030 års klimatmål, vilket kommer att kräva en enorm mobilisering av privat kapital. EU ska även fortsätta sitt arbete mot pengatvätt och finansiering av terrorism samt säkerställa lämpliga skyddsåtgärder mot den typen av kriminalitet.

Rapporten betonar att den digitala tidsåldern kommer att påverka betalningsmedel och kapitalmarknader, och att kryptotillgångar och utveckling av digitala valutor kommer att spela en växande roll. Digital finansiering kan skapa nya möjligheter för medborgare och företag, men

konsumentskydd måste säkerställas. Det behövs en stark, konkurrenskraftig, korrekt reglerad och övervakad digital finanssektor inom EU. Inrättandet av den kinesiska digitala valutan går snabbt framåt och andra länder arbetar också med sina egna digitala valutor. Europeiska centralbanken, tillsammans med kommissionen, är aktivt engagerade i arbetet med en digital euro, som kan skapa fördelar för EU-medborgare och företag.

Rapporten betonar att en bredare användning av euron i internationell handel och tjänster, inklusive i energimarknader, och EU-omfattande lösningar för snabba betalningar skulle stärka EU:s strategiska styrka. Detta skulle stärka EU:s motståndskraft, inklusive mot tredjelands extraterritoriella tillämpning av sanktioner.

Utveckla och behålla färdigheter och talanger som motsvarar EU:s ambitioner

Rapporten understryker att tydliga åtgärder kommer att behövas för att möta demografiska trender och stänga befintliga kunskapsluckor i samband med de gröna och digitala omställningarna. Större deltagande i arbetsmarknaden kommer att krävas. Arbetsmarknaden och socialpolitiken måste även justeras för att undvika ökad socioekonomisk ojämlikhet och säkerställa rättvisa arbetsvillkor, anständiga inkomster och tillgång till social trygghet. Samtidigt som man säkerställer goda arbetsförhållanden och förankrar dem i politiken för aktivt åldrande kan en förlängning av den effektiva pensionsåldern med ett år addera fyra miljoner människor till arbetsmarknaden. Kvinnors ökade arbetskraftsdeltagande, genom riktade åtgärder som säkerställer jämställdhet och balans mellan arbete och privatliv, kan också stödja sysselsättningsgraden. Större arbetskraftsdeltagande skulle ge ekonomiska och sociala fördelar i hela EU, t.ex. en lägre andel beroende icke-arbetstagare till arbetstagare. Väl hanterad laglig migration som tillgodoser kompetensbehov och luckor, matchat med effektiv integrationspolicy, kan också vara ett viktigt tillskott till EU:s arbetskraft.

Rapporten betonar vikten av stöd till ungdomsanställningar genom riktade stödinsatser. Nästa generation är alltmer redo för den digitala övergången, även om utmaningen att överbrygga den digitala kompetensluckan kvarstår. Att underlätta övergången från utbildning till sysselsättning, skapa kvalitetsjobb på hög nivå och engagera ungdomar i politisk dialog kommer också att vara viktigt för unga människor som kommer ut på arbetsmarknaden.

För att dra nytta av de dubbla omställningarnas jobbmöjligheter krävs politiska åtgärder som stöder övergången till nya typer av jobb. Det inkluderar stöd till regioner och arbetstagare inom sektorer som kommer att genomgå omställningar med hjälp av rätt blandning av stöd, incitament och ramvillkor. Justeringar i utbildningssystemen kommer även att behövas,

Stärka säkerhets- och försvarskapacitet och tillgång till rymden

Rapporten lyfter fram att åtgärder behövs för att begränsa den ökade risken för konflikter, intern instabilitet och avbrott i kritisk infrastruktur. EU måste fortsätta att spela en viktig roll i förebyggande diplomati och stöd, men anpassa och uppgradera sina verktyg för att säkerställa effektiviteten i sina åtgärder. Att bygga upp förtroende och samordning mellan medlemsstaterna, liksom förmågan att bättre förutse risker, kan ge EU större inflytande och förmåga att agera gemensamt i säkerhets- och försvarsfrågor. Den ökade sannolikheten för extrema väderhändelser, framtida pandemier eller andra naturkatastrofer bekräftar behovet av en starkare EU-beredskap och samarbete kring civilt försvar.

EU måste även säkerställa sin kapacitet att försvara, autonomt om det behövs, sina väsentliga säkerhetsintressen i en utmanande internationell miljö präglad av stormaktkonkurrens och en kapploppning mot tekniskt ledarskap. EU har nyligen stärkt försvarssamarbetet genom lanseringen av flera initiativ. EU:s sårbarheter är bland annat relativt låga försvarssatsningar, fragmentering av efterfrågan och utbud samt brister i forskning, innovation och tillverkning. På internationell nivå måste EU öka sin beredskap för en mer konfliktfylld värld, och samtidigt främja en regelbaserad internationell ordning och starkt samarbete med Nato. Utvecklandet av nationella försvarsförmågor förutses också bidra till att öka EU:s förmåga att främja en regelbaserad internationell ordning, samtidigt som EU:s medlemsstaters roll stärks i Nato.

Vidare understryks vikten av att EU säkerställer en autonom, pålitlig och kostnadseffektiv tillgång till rymden. Rymdteknik, tillsammans med artificiell intelligens, är strategiska verktyg för att motverka hot och förutse framtida risker, till exempel hybridhot och cyberspionage. De är viktiga för framtiden för EU:s kommunikation, jordobservation, tillverkning, säkerhet och en viktig komponent i den dubbla omställningen. Rymdteknik hjälper till att övervaka klimatförändringar, transporter, säkerhet och försvar samt är nyckeln till kritisk infrastruktur och teknik.

Arbeta med globala partners för att främja fred, säkerhet och välbefinnande för alla

Rapporten beskriver EU:s inställning till multilateralism. Covid-19-pandemin och klimatkrisen är tydliga exempel som visar på behovet av multilaterala lösningar och globalt samarbete. I båda fallen är stöd till de minst utvecklade länderna avgörande för att övervinna framtida utmaningar, utan att lämna någon bakom sig. En inkluderande, nätverkande multilateralism är den enda vägen framåt, framhålls det. Därför strävar EU

efter en regelbaserad världsordning med FN i centrum. Detta kommer att innebära att bevara det som fungerar bra, reformera vad som behöver förändras och utöka effektiv global styrning till nya områden.

EU bör agera ännu mer bestämt för att motverka tvångsåtgärder eller tredjeländers extraterritoriella sanktioner.

Vidare bör EU stärka sina partnerskap med de internationella organisationer som är centrala för europeisk och global stabilitet. Partnerskapet mellan EU och Nato lyfts i rapporten fram som oundgängligt för EU:s försvar och det kommer att stärkas ytterligare. EU bör även stärka samarbetet med organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) i frågor av gemensamt intresse samt fortsätta ha en nära relation med Europarådet som stärker den gemensamma respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen. Interregionalt samarbete med organisationer som Afrikanska unionen, CELAC, och Sydostasiatiska nationers förbund (ASEAN) är viktigt för regional utveckling och stabilitet. Samarbetet hjälper även till att främja EU:s globala agenda.

Utöver detta är klimatledarskap en viktig fråga för EU idag och framöver. EU är redo att leda globala koalitioner för att ta ansvar för klimat och miljö, skriver kommissionen. I och med den gröna given och ”Fit for 55-paketet” arbetar EU aktivt med omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. EU är starkt engagerade i att nå målen i Parisavtalet, Agenda 2030, hållbarhetsmålen och post-2020 ramverket för biologisk mångfald. EU står dock bara för 8 procent av de globala koldioxidutsläppen, därför måste EU:s ambitiösa klimatarbete matchas med lika ambitiöst internationellt samarbete. EU ska fortsätta arbeta för stöd till omställningen på en global nivå och stärka den ”gröna diplomatin”. Klimat och miljöarbetet ska prioriteras och framförallt arbetas för inom ramen av FN:s klimatkonferenser. Ett ytterligare prioriterat område för EU är att samarbeta med länder som delar demokratiska värden och främja mänskliga rättigheter globalt.

Stärka institutioners motståndskraft

Rapporten beskriver slutligen att offentliga institutioner och förvaltningar måste vara lyhörda för samhällsfrågor och effektiva i sin utövning av politik. Ökad polarisering visar på behovet av en deltagande och inkluderande styrning, för att öka förtroendet och legitimiteten på alla nivåer. Nya former av deltagande demokrati, ny teknik och gräsrotsengagemang kan öka det politiska deltagandet och stärka motståndskraften i de demokratiska systemen. Konferensen om Europas framtid lyfts fram som en del i arbetet för att stärka demokratin och de politiska institutionerna. EU ska även arbeta mot spridningen av desinformation och för pressfrihet.

I ett avslutande sammanfattande avsnitt konstateras att den framväxande globala ordningen är alltmer multipolär och omstridd., men att det är i EU:s händer att arbeta för det bästa möjliga utfallet. Rapporten ses som en del i en gemensam långsiktig vision för EU:s strategiska oberoende fram till 2050. Det poängteras avslutningsvis att EU:s strävan efter en ledande global roll inte innebär att EU ska vända sig inåt.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Rapporten innehåller inte några förslag till nya eller ändrade rättsakter.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Rapporten innehåller inga konkreta förslag med effekt EU:s eller medlemsstaternas budget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Kommissionens strategiska framsynsrapport är ett ambitiöst och mångfacetterat dokument om behovet av att stärka EU:s långsiktiga handlingsförmåga och handlingsfrihet. Regeringen framhåller i diskussionen om strategisk autonomi betydelsen av att identifiera områden där beredskap och den samlade motståndskraften behöver stärkas. Samtidigt framhåller regeringen nödvändiga åtgärder för att stärka unionens handlingsfrihet och beredskap inte ska innebära någon ändring av EU:s grundläggande öppenhet mot omvärlden eller innebära omfattande stöd till europeiskt näringsliv. Detta synsätt har generellt fått bred uppslutning och avspeglas bland annat i kommissionens val att använda uttrycks sättet ”öppen” strategisk autonomi.

Finansiering av förslag ska ske i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67). Regeringen anser att nya förslag som kopplar till EU:s budget ska finansieras genom omprioriteringar så att budgetramens tak lämnas oförändrade.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2021/22:FPM3

Kommissionen tar fram de årliga strategiska framsynsrapporterna som stöd för sitt långsiktiga arbete och för att främja en gemensam syn på framtidsfrågorna. Rapporterna är avsedda som underlag för planering och diskussion av framtidsrelaterade frågor snarare än som grund för ställningstagande. Årets rapport har den 21 september varit föremål för en presentation i allmänna rådet som följdes av ett åsiktsutbyte

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte aktuellt.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Rapporten har inte remissbehandlats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rapporten innehåller inga konkreta förslag till beslut.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Rapporten innehåller inga konkreta förslag till beslut.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

-

4.2 Fackuttryck/termer

-